

MỘT SỐ BIỆN PHÁP NHẪM NÂNG CAO HIỆU QUẢ QUẢN LÝ CÔNG TÁC CHỦ NHIỆM TẠI TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG

Nguyễn Đình Đức
Phó Hiệu trưởng Trường THPT Quỳnh Lưu 2

Tóm tắt: Công tác chủ nhiệm lớp giữ vai trò quan trọng trong quản lý, giáo dục học sinh và nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện ở trường trung học phổ thông. Trên cơ sở phân tích những vấn đề lý luận và thực tiễn về công tác chủ nhiệm, bài viết nhận diện một số hạn chế trong tổ chức, quản lý đội ngũ giáo viên chủ nhiệm và phối hợp các lực lượng giáo dục. Từ đó, tác giả đề xuất các biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả quản lý công tác chủ nhiệm, tập trung vào lựa chọn, bồi dưỡng đội ngũ giáo viên chủ nhiệm, tổ chức sinh hoạt chuyên môn, tăng cường phối hợp với cha mẹ học sinh, xây dựng cơ chế động viên và nâng cao hiệu quả kiểm tra, đánh giá. Các biện pháp góp phần hoàn thiện công tác quản lý chủ nhiệm tại Trường THPT Quỳnh Lưu 2, đồng thời có giá trị tham khảo đối với các trường trung học phổ thông trên địa bàn tỉnh Nghệ An.

Từ khóa: Giáo viên chủ nhiệm; quản lý công tác chủ nhiệm; trường trung học phổ thông; biện pháp quản lý.

SOME MEASURES TO IMPROVE THE MANAGEMENT OF HOMEROOM TEACHER WORK IN HIGH SCHOOLS

Abstract: Homeroom teacher work plays an important role in student management, student development, and the overall quality of education in high schools. Based on an analysis of theoretical and practical issues related to homeroom teacher work, this article identifies several limitations in organizing and managing homeroom teachers and coordinating educational stakeholders. Accordingly, the author proposes measures to improve management effectiveness, focusing on the selection and professional development of homeroom teachers, professional meetings, cooperation with parents, incentive mechanisms, and monitoring and evaluation. These measures provide practical guidance for improving homeroom teacher management at Quỳnh Lưu 2 High School and may serve as a reference for other high schools in Nghe An Province, Vietnam.

Keywords: Homeroom teachers; homeroom teacher management; high schools; management measures.

Nhận bài: 08/09/2026

Phản biện: 08/10/2026

Duyệt đăng: 12/10/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Giáo viên chủ nhiệm (GVCN) giữ vai trò quan trọng trong tổ chức, quản lý và giáo dục học sinh ở trường trung học phổ thông (THPT). Bên cạnh nhiệm vụ giảng dạy, GVCN có trách nhiệm theo dõi quá trình học tập, rèn luyện, hình thành phẩm chất và phát triển nhân cách của học sinh, góp phần thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện. Vì vậy, chất lượng công tác chủ nhiệm có ảnh hưởng trực tiếp đến nề nếp lớp học và hiệu quả giáo dục của nhà trường.

Trong thực tiễn, công tác chủ nhiệm tại một số trường THPT vẫn gặp những khó khăn nhất định, đặc biệt trong quản lý học sinh có biểu hiện hạn chế về ý thức học tập, chấp hành nội quy và hành vi ứng xử. Một số GVCN chưa được bồi dưỡng đầy đủ về kỹ năng quản lý lớp, tư vấn và giáo dục học sinh; phương pháp tổ chức hoạt động chủ nhiệm còn phụ thuộc nhiều vào kinh nghiệm cá nhân. Bên cạnh đó, công tác quản lý đội ngũ GVCN ở một số nhà trường chưa được quan tâm tương xứng, thiếu tiêu chí đánh giá cụ thể và cơ chế phối hợp hiệu quả giữa các lực lượng giáo dục.

Các nghiên cứu và tài liệu về công tác chủ nhiệm đã đề cập đến vai trò, nhiệm vụ và phương pháp giáo dục học sinh, song việc xem xét đồng

bộ những vấn đề này từ góc độ quản lý nhà trường vẫn cần được quan tâm. Xuất phát từ thực tiễn quản lý tại Trường THPT Quỳnh Lưu 2, bài viết tập trung phân tích những thuận lợi, khó khăn trong công tác chủ nhiệm và đề xuất một số biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả quản lý đội ngũ GVCN, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện ở các trường THPT.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Vị trí, vai trò của giáo viên chủ nhiệm lớp

GVCN là người trực tiếp tổ chức, quản lý và điều hành các hoạt động giáo dục của tập thể lớp theo mục tiêu, kế hoạch của nhà trường. Không chỉ thực hiện nhiệm vụ giảng dạy, GVCN còn là cầu nối giữa Ban Giám hiệu (BGH), giáo viên bộ môn, học sinh và cha mẹ học sinh; đồng thời giữ vai trò định hướng, hỗ trợ học sinh trong học tập, rèn luyện và phát triển nhân cách.

Trong hoạt động quản lý lớp, GVCN có trách nhiệm xây dựng kế hoạch chủ nhiệm, tổ chức thực hiện các nhiệm vụ giáo dục, theo dõi và đánh giá quá trình học tập, rèn luyện của học sinh. Hiệu quả công tác chủ nhiệm không chỉ phụ thuộc vào năng lực chuyên môn mà còn đòi hỏi phẩm chất đạo đức, kỹ năng giao tiếp, năng lực tổ chức hoạt

động tập thể và khả năng xử lý các tình huống sư phạm. Vì vậy, GVCN cần vận dụng linh hoạt các phương pháp giáo dục, kết hợp giáo dục tập thể với giáo dục cá nhân, tạo môi trường lớp học dân chủ, kỷ cương và thân thiện.

Trong những năm gần đây, sự phát triển của khoa học, công nghệ cùng với sự quan tâm của Đảng, Nhà nước và xã hội đã tạo điều kiện thuận lợi cho hoạt động giáo dục. Cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học từng bước được đầu tư; đội ngũ giáo viên có thêm cơ hội bồi dưỡng chuyên môn và nghiệp vụ, trong đó có nghiệp vụ công tác chủ nhiệm lớp.

Tuy nhiên, công tác chủ nhiệm cũng chịu tác động từ những thay đổi của môi trường xã hội và đặc điểm tâm lý lứa tuổi học sinh THPT. Việc học sinh tiếp cận sớm với Internet, mạng xã hội và trò chơi trực tuyến mang lại nhiều cơ hội học tập nhưng cũng đặt ra yêu cầu mới trong quản lý, giáo dục hành vi và định hướng sử dụng công nghệ. Bên cạnh đó, sự khác biệt về điều kiện gia đình, mức độ quan tâm của cha mẹ và nhu cầu khẳng định bản thân của học sinh có thể ảnh hưởng đến quá trình học tập, rèn luyện.

Một khó khăn khác là công tác chủ nhiệm thường được thực hiện kiêm nhiệm bên cạnh nhiệm vụ giảng dạy. GVCN được giảm định mức 4 tiết dạy mỗi tuần theo chế độ được tác giả đề cập, song khối lượng công việc quản lý, theo dõi, phối hợp và giáo dục học sinh tương đối lớn. Trong khi đó, việc bồi dưỡng chuyên sâu về công tác chủ nhiệm chưa được tổ chức đồng đều; nhiều giáo viên chủ yếu tích lũy kinh nghiệm thông qua thực tiễn và trao đổi trong nhà trường.

Về phía đội ngũ giáo viên, một bộ phận GVCN còn hạn chế về kỹ năng quản lý lớp, chưa linh hoạt trong vận dụng phương pháp giáo dục. Việc quá nghiêm khắc hoặc quá dễ dãi đều có thể ảnh hưởng đến mối quan hệ giữa giáo viên và học sinh cũng như hiệu quả quản lý tập thể lớp. Ngoài ra, công tác chỉ đạo, bồi dưỡng và động viên GVCN ở một số nhà trường chưa được thực hiện thường xuyên; các quy định liên quan đôi khi thiếu thống nhất, gây khó khăn trong tổ chức thực hiện.

Những vấn đề trên cho thấy quản lý công tác chủ nhiệm cần được tiến hành đồng bộ, từ lựa chọn, phân công, bồi dưỡng GVCN đến phối hợp các lực lượng giáo dục, xây dựng cơ chế động viên và kiểm tra, đánh giá kết quả thực hiện.

2.2. Các biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả quản lý công tác chủ nhiệm tại các trường trung học phổ thông

2.2.1. Lựa chọn và phân công đội ngũ giáo viên chủ nhiệm phù hợp

Lựa chọn đội ngũ GVCN có ý nghĩa quan trọng đối với chất lượng quản lý và giáo dục học sinh. GVCN là người thay mặt Hiệu trưởng tổ chức các hoạt động giáo dục, xây dựng tập thể lớp và phối hợp các lực lượng giáo dục nhằm thực hiện mục tiêu của nhà trường. Vì vậy, việc lựa chọn và phân công cần dựa trên năng lực, phẩm chất, kinh nghiệm và điều kiện thực tế của từng giáo viên.

GVCN cần có năng lực chuyên môn vững vàng, nắm vững lý luận sư phạm, có khả năng vận dụng các phương pháp giáo dục tập thể và cá nhân phù hợp với đặc điểm tâm lý học sinh. Đồng thời, giáo viên phải có phẩm chất đạo đức tốt, tinh thần trách nhiệm, kỹ năng tổ chức hoạt động, khả năng giao tiếp và phối hợp với đồng nghiệp, cha mẹ học sinh cùng các tổ chức đoàn thể.

Để thực hiện, ngay từ đầu năm học, BGH tổ chức rà soát đội ngũ, xác định nhu cầu và xây dựng phương án phân công GVCN. Ban chuyên môn căn cứ số lượng giáo viên, số lớp và định mức giảng dạy để dự kiến nhân sự phù hợp. Hội đồng Thi đua – Khen thưởng phối hợp với Đoàn Thanh niên tổng hợp kết quả xếp loại lớp, danh hiệu thi đua, tình hình chấp hành nội quy và kết quả công tác chủ nhiệm của năm học trước.

Trên cơ sở đó, Ban chuyên môn dự kiến số lượng GVCN của từng tổ, nhóm chuyên môn theo năng lực, kinh nghiệm và điều kiện thực hiện nhiệm vụ. Phó Hiệu trưởng phụ trách tổng hợp danh sách dự kiến, lấy ý kiến của các tổ chuyên môn, tổ chức đoàn thể và nguyện vọng cá nhân trước khi trình Hiệu trưởng xem xét, phê duyệt. Danh sách GVCN được chuyển đến các bộ phận liên quan để bố trí giảng dạy và tổ chức thực hiện nhiệm vụ.

Quá trình lựa chọn và phân công cần bảo đảm tính công khai, dân chủ, khách quan, đồng thời phù hợp với đặc điểm từng lớp học. Đây là cơ sở để phát huy năng lực, trách nhiệm của GVCN và nâng cao hiệu quả quản lý công tác chủ nhiệm.

2.2.2. Tổ chức các cuộc họp và sinh hoạt chuyên môn của giáo viên chủ nhiệm lớp

Tổ chức hội họp và sinh hoạt chuyên môn là biện pháp quan trọng nhằm thống nhất nhận thức,

nhiệm vụ và phương pháp thực hiện công tác chủ nhiệm trong toàn trường. Thành phần tham dự gồm đại diện Ban Chấp hành Đảng bộ, BGH, Đoàn Thanh niên, Ban Thanh tra nhân dân, Ban nề nếp và toàn thể GVCN lớp.

Nội dung các cuộc họp tập trung đánh giá kết quả công tác chủ nhiệm năm học trước, xác định những thuận lợi, hạn chế và định hướng nhiệm vụ của năm học mới. Đồng thời, tổ chức báo cáo tham luận, trao đổi kinh nghiệm quản lý lớp, giáo dục học sinh và xử lý các tình huống sư phạm thường gặp.

BGH triển khai quy chế thi đua, bảng tính điểm thi đua của các lớp, quy định sử dụng sổ đầu bài, nội quy học sinh và quy chế quản lý, sử dụng cơ sở vật chất. Các nội dung được thảo luận dân chủ nhằm tạo sự thống nhất trong nhận thức và tổ chức thực hiện.

Bên cạnh đó, nhà trường chú trọng trao đổi những vấn đề phát sinh trong học tập, rèn luyện, chấp hành nội quy của học sinh để thống nhất biện pháp giáo dục phù hợp. Thông qua các cuộc họp, GVCN được cung cấp biểu mẫu, hướng dẫn nghiệp vụ và chia sẻ kinh nghiệm thực tiễn, góp phần nâng cao chất lượng công tác chủ nhiệm.

2.2.3. Bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho giáo viên chủ nhiệm

Bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ là nhiệm vụ cần thiết nhằm nâng cao năng lực quản lý lớp và tổ chức hoạt động giáo dục của đội ngũ GVCN. Vào đầu mỗi năm học, BGH phối hợp với Đoàn trường và các bộ phận liên quan xây dựng kế hoạch tập huấn, trao đổi kinh nghiệm, giúp GVCN chủ động thực hiện nhiệm vụ.

Nội dung bồi dưỡng trước hết tập trung vào kỹ năng quản lý lớp học, bao gồm lựa chọn và phát huy vai trò của đội ngũ cán sự lớp, tìm hiểu đặc điểm và hoàn cảnh học sinh, xây dựng tổ chức lớp, duy trì nề nếp và thiết lập tiêu chí thi đua phù hợp.

Nhà trường tổ chức bồi dưỡng kỹ năng xây dựng kế hoạch chủ nhiệm, xác định mục tiêu giáo dục, lựa chọn nội dung hoạt động và đánh giá kết quả thực hiện. Đồng thời, GVCN được trao đổi kinh nghiệm tổ chức tiết sinh hoạt lớp, giáo dục đạo đức, kỹ năng sống và xử lý các tình huống sư phạm.

Hoạt động bồi dưỡng cần chú trọng kỹ năng phối hợp giữa GVCN với giáo viên bộ môn, Ban đại diện cha mẹ học sinh và các tổ chức đoàn thể trong nhà trường. Đặc biệt, tăng cường hướng dẫn

phương pháp giáo dục học sinh có khó khăn trong học tập, học sinh thường xuyên vi phạm nội quy hoặc có nguy cơ bỏ học.

Bên cạnh các nội dung trên, nhà trường cần bồi dưỡng kỹ năng xây dựng tập thể lớp đoàn kết, phát huy tinh thần tự quản và tổ chức các hoạt động phù hợp với đặc điểm tâm lý học sinh THPT. Việc bồi dưỡng cần gắn với tình huống thực tiễn, khuyến khích GVCN trao đổi, rút kinh nghiệm và vận dụng vào lớp chủ nhiệm.

2.2.4. Tăng cường phối hợp giữa nhà trường và cha mẹ học sinh

Phối hợp giữa nhà trường và gia đình có vai trò quan trọng trong giáo dục toàn diện học sinh. Vì vậy, công tác chủ nhiệm cần thực hiện theo nguyên tắc kết hợp chặt chẽ giữa nhà trường, gia đình và xã hội, bảo đảm sự thống nhất trong mục tiêu, nội dung và phương pháp giáo dục.

Ngay từ đầu năm học, nhà trường tổ chức họp Hội đồng GVCN với đại diện cha mẹ học sinh để thống nhất nội dung, kế hoạch và phương thức phối hợp. Trước các cuộc họp cha mẹ học sinh ở từng lớp, BGH hướng dẫn GVCN chuẩn bị nội dung, cung cấp thông tin về tình hình lớp học, nhiệm vụ năm học và những vấn đề cần phối hợp giải quyết.

Trong quá trình học tập, GVCN phối hợp với Ban nề nếp theo dõi tình hình chuyên cần, kịp thời xác minh nguyên nhân học sinh vắng học thông qua liên hệ trực tiếp với cha mẹ học sinh. Việc trao đổi thông tin cần bảo đảm chính xác, kịp thời và hướng đến hỗ trợ học sinh tiến bộ.

BGH phối hợp với Ban đại diện cha mẹ học sinh lựa chọn nhân sự phù hợp cho nhiệm kỳ mới, chú trọng tính đại diện, tinh thần trách nhiệm và khả năng phối hợp giữa gia đình với nhà trường. Đồng thời, hướng dẫn xây dựng quy chế hoạt động của Ban đại diện cha mẹ học sinh theo hướng thiết thực, đúng chức năng và tránh hình thức.

Sự phối hợp thường xuyên giữa GVCN, gia đình và các lực lượng giáo dục góp phần nâng cao hiệu quả quản lý học sinh, kịp thời giải quyết những vấn đề phát sinh và xây dựng môi trường giáo dục thống nhất, lành mạnh.

2.2.5. Xây dựng cơ chế động viên về vật chất và tinh thần đối với đội ngũ giáo viên chủ nhiệm

Công tác chủ nhiệm đòi hỏi giáo viên đầu tư nhiều thời gian, công sức và chịu trách nhiệm trong quản lý, giáo dục học sinh. Bên cạnh chế độ giảm định mức 4 tiết dạy mỗi tuần được đề cập trong bản thảo, nhà trường cần quan tâm xây

dựng cơ chế động viên phù hợp nhằm khuyến khích GVCN nâng cao tinh thần trách nhiệm và hiệu quả thực hiện nhiệm vụ.

BGH cần kết hợp động viên tinh thần với thực hiện các chế độ, chính sách theo quy định; đồng thời đưa kết quả công tác chủ nhiệm vào tiêu chí thi đua, khen thưởng. Những GVCN có thành tích trong xây dựng tập thể lớp, giáo dục học sinh, duy trì nền nếp và phối hợp hiệu quả với các lực lượng giáo dục cần được biểu dương, ghi nhận kịp thời.

Việc đánh giá, khen thưởng phải bảo đảm công khai, khách quan, dựa trên kết quả thực hiện nhiệm vụ và điều kiện thực tế của từng lớp. Đồng thời, nhà trường cần tạo điều kiện để GVCN được tham gia bồi dưỡng, trao đổi chuyên môn, phát huy sáng kiến và chia sẻ kinh nghiệm.

Cơ chế động viên phù hợp không chỉ góp phần giảm áp lực, nâng cao động lực làm việc mà còn khuyến khích giáo viên chủ động đổi mới phương pháp quản lý, giáo dục học sinh.

2.2.6. Tăng cường quản lý, kiểm tra và đánh giá công tác chủ nhiệm

Bên cạnh việc tạo điều kiện, động viên và bồi dưỡng đội ngũ GVCN, nhà trường cần tăng cường quản lý, kiểm tra và đánh giá nhằm bảo đảm việc thực hiện nhiệm vụ được tiến hành thường xuyên, có kế hoạch và đạt hiệu quả.

Trước hết, BGH xây dựng kế hoạch quản lý công tác chủ nhiệm theo từng năm học, xác định rõ trách nhiệm của GVCN, các bộ phận chuyên môn và tổ chức đoàn thể. Việc quản lý đội ngũ GVCN cần gắn với phân công nhiệm vụ, theo dõi quá trình thực hiện và hỗ trợ giải quyết những khó khăn phát sinh.

Hoạt động kiểm tra tập trung vào việc xây dựng và thực hiện kế hoạch chủ nhiệm, duy trì nền nếp, tổ chức sinh hoạt lớp, phối hợp với giáo viên bộ môn và cha mẹ học sinh, theo dõi kết quả học tập và rèn luyện của học sinh.

Nhà trường cần xây dựng hệ thống quy định,

tiêu chí và thang điểm đánh giá cụ thể đối với sổ đầu bài, nền nếp lớp học và kết quả thi đua theo tuần, học kỳ, năm học. Các tiêu chí phải được công khai, thống nhất và phù hợp với đặc điểm hoạt động giáo dục, tránh đánh giá hình thức hoặc chỉ dựa vào số lỗi vi phạm.

Thông qua kiểm tra, đánh giá, BGH kịp thời phát hiện những hạn chế, hướng dẫn GVCN điều chỉnh phương pháp quản lý và biểu dương những tập thể, cá nhân thực hiện tốt. Việc kết hợp giữa kiểm tra, hỗ trợ và động viên góp phần nâng cao chất lượng công tác chủ nhiệm và hiệu quả quản lý nhà trường.

III. KẾT LUẬN

Công tác chủ nhiệm lớp có vai trò quan trọng trong quản lý, giáo dục học sinh và thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện ở trường THPT. Hiệu quả công tác chủ nhiệm phụ thuộc vào năng lực, tinh thần trách nhiệm của GVCN, sự chỉ đạo của BGH và sự phối hợp giữa nhà trường, gia đình cùng các lực lượng giáo dục.

Trên cơ sở phân tích những vấn đề lý luận và thực tiễn, bài viết đề xuất sáu biện pháp quản lý gồm lựa chọn và phân công GVCN phù hợp; tổ chức hội họp, sinh hoạt chuyên môn; bồi dưỡng nghiệp vụ; tăng cường phối hợp với cha mẹ học sinh; xây dựng cơ chế động viên và nâng cao hiệu quả kiểm tra, đánh giá. Các biện pháp có mối quan hệ chặt chẽ, bổ trợ lẫn nhau, cần được triển khai đồng bộ và phù hợp với điều kiện của từng nhà trường.

Việc vận dụng các biện pháp tại Trường THPT Quỳnh Lưu 2 có thể góp phần nâng cao năng lực quản lý lớp, tinh thần trách nhiệm của đội ngũ GVCN, duy trì nền nếp và xây dựng môi trường giáo dục kỷ cương, thân thiện. Tuy nhiên, để đánh giá đầy đủ mức độ hiệu quả, cần tiếp tục theo dõi các chỉ báo về chất lượng công tác chủ nhiệm, kết quả học tập, rèn luyện và sự tiến bộ của học sinh trong quá trình triển khai.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Nguyễn Đức Quang (Chủ biên). (2006). Hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp: Tài liệu bồi dưỡng giáo viên dạy chương trình và sách giáo khoa lớp 10.
- Nguyễn Thanh Bình. (2007). Giáo dục kỹ năng sống. Nhà xuất bản Đại học Sư phạm.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2026). Thông tư số 15/2026/TT-BGDĐT ngày 24/3/2026 về việc ban hành Điều lệ trường trung học cơ sở, trường trung học phổ thông và trường phổ thông có nhiều cấp học.